

*Denkend aan Holland
zie ik brede rivieren
traag door oneindig
laagland gaan.*

*rijen ondenkbaar
ijle populieren
als hoge pluimen
aan den einder staan;*

*en in de geweldige
ruimte verzonken
de boerderijen
verspreid door het land,*

*boomgroepen, dorpen
geknotte torens,
kerken en olmen
in een groots verband.*

*de lucht hangt er laag
en de zon wordt er langzaam
in grijze veelkleurige
dampen gesmoord,*

*en in alle gewesten
wordt de stem van het water
met zijn eeuwige rampen
gevreesd en gehoord.*

H. Marsman

Het raadhuis van De Rijp, dat ook als waag diende, is gebouwd in 1630, naar een ontwerp van Leeghwater. Ooit heeft De Rijp in verbinding gestaan met de Zuiderzee.

NOORD-HOLLAND

Van hoofdstedelijk stads tot verstild dorps

Ooit was Noord-Holland een gatenkaas van meren en klei, verscholen achter een hoge rij duinen. Mede dankzij droogmakerijen als de Schermer, de Beemster, de Purmer, Wormer en de Haarlemmermeer en polders als de Wieringermeerpolder, wordt deze provincie anno nu het meest geassocieerd met het typisch Hollandse polderlandschap. Een landschap met oeroude historische steden en heel veel mogelijkheden voor prachtig wonen – op een steenworp afstand van Amsterdam.

TEKST ESTHER VOET

Volendam is een eeuwenoud vissersdorp, dat jaarlijk door ongeveer 1 miljoen toeristen uit de hele wereld bezocht wordt.

Het voorname Gooi, Heemstede, Aerdenhout en Bloemendaal en het duindorp Bergen; prachtige, historische steden als Amsterdam, Haarlem, Alkmaar en Hoorn; maar ook de kleine dorpen opgenomen in oneindige horizonten maken van Noord-Holland een zeer gewilde woonprovincie. In dit deel van Nederland wordt sjiek moeiteloos afgewisseld met volks en kan gekozen worden uit allerlei extremen: van uitiem stads, zoals een grachtenpand in de hoofdstad, tot een klein boerderijtje 'in the middle of nowhere'. Noord-Holland biedt het allemaal.

Het was Koning Willem I die in 1840 het machtige gewest Holland verdeelde in de provincies Noord- en Zuid-Holland. Tegenwoordig kent de provincie nog altijd een verdeling, namelijk die tussen het gebied ten noorden van het IJ en dat ten zuiden ervan. Een verdeling gemaakt door water – het Noordzeekanaal – wat niet alleen resulteert in de lange files voor de Velsler- en vooral de Coentunnel, maar ook verschillen in de huizenprijzen. Hoewel het noorden de laatste jaren met een inhaalslag bezig is, blijven de prijzen van de huizen ten zuiden van het water hoger liggen. Een tweede Coentunnel, die voor 2012 gepland staat, moet het noordelijke deel van de provincie beter gaan ontsluiten, wat ongetwijfeld gevolgen zal hebben voor de huizenprijzen. *Vivenda* maakte een rondje langs de sappige groene velden van deze provincie en ontdekte, naast bekende woonmogelijkheden ook minder voor de hand liggende prachtplekken.

METAMORFOSE

Zoals bijvoorbeeld De Zaanstreek. Zaandam - de grootste kern van de gemeente Zaanstad - staat van oudsher bekend als een minder aantrekkelijke industriestad. De rivier de Zaan met zijn karakteristieke molens, waarvan de laatste zijn bijeengebracht in toeristentrepleister De

Zaanse Schans, vormde ooit het allereerste industriegebied van West-Europa. Het is een plek waar de geur van cacao (Cacao De Zaan), koekjes (Verkade), en pinda's (Duyvis) nog regelmatig de neusgaten binnendringt. Typische Zaanse huizen staan hier nog maar zelden te koop, maar Zaanstad werkt aan een metamorfose op het gebied van prettig wonen, waarvan de eerste resultaten al duidelijk zichtbaar zijn. Langs de rivier De Zaan worden oude fabrieken omgetoverd tot royale woonpaleizen met uitzicht op het water. Architect Sjoerd Soeters is het brein achter het masterplan om het ongezellige centrum van Zaandam te transformeren tot een plek waar het weer prettig winkelen en uitgaan is. Stadparken en natuurgebieden als de Jagersplas en Het Twiske liggen op een steenworp afstand en met de komst van de tweede Coentunnel komt de hoofdstad nóg dichterbij. De huizenprijzen blijven in deze regio echter vooralsnog achter in vergelijking met de rest van de gebieden rond Amsterdam. Wellicht een plek voor woningzoekers met een vooruitziende blik om hier toch eens hun licht op te steken?

LANDELIJK

Degene die liever landelijk woont in de buurt van de hoofdstad, maar het gebulder van de aanstormende vliegtuigen rond Schiphol niet zit zitten en die Het Gooi geen optie vindt, moet eens gaan kijken in gemeentes als Oostzaan, Landsmeer en Den IJp. Deze plaatsen zijn steeds meer in trek, ook omdat ze aan de rand van het natuurgebied 't Twiske liggen. De traditionele lintbebouwing, ophaalbruggetjes en agrarische grond zorgen voor een perfect gevoel van landelijk wonen onder de rook van de grote stad. Niet voor niets is Oostzaan de thuisbasis van designgoeroe Piet Boon en in vergelijking met de huizenprijzen van bijvoorbeeld Het Gooi kunnen de sommen die hier moeten worden

neergeteld voor een stulp met een stevig stuk grond, bescheiden worden genoemd. Iets oostelijker ligt het gebied Waterland, met beeldschone, verstilde dorpjes als Zunderdorp, Holysloot en het historische Broek in Waterland. 'Broek' is de vorige eeuw uitgegroeid tot een echt kunstenaarsdorp. De prachtige, in Broeker grijs gehulde houten huizen, vormen een typisch Hollands plaatje. De huizenprijzen zijn navenant. Het pittoreske Monnickendam wordt in tegenstelling tot het noordelijker gelegen Volendam bewoond door een open gemeenschap. Heel wat huizenkenners die Amsterdam ontvluchtten maar de charme van het historisch wonen niet wilden missen, zijn hier de laatste jaren neergestreken; een perfecte woonplek!

OUDE HAVENSTEDEN

Ooit trok heel Noord-Holland op de alleen in deze streek gevierde derde pinksterdag wandelend, fietsend of met kar en trekpaard naar Purmerend voor de traditionele veemarkt. Nog steeds wordt in deze stad wekelijks vee verkocht, maar in verband met de verscherpte regelgeving gebeurt dat nu achter gesloten deuren. Purmerend werd in de tweede helft van de vorige eeuw aangewezen als groeikern die de huizenschaarste in Amsterdam moest opvangen. Tot op de dag van vandaag verrijzen hier nieuwbouwwijken, de ooit zo schilderachtige provinciestad groeit en groeit. Maar liefhebbers van nieuwbouw komen hier goed aan hun trekken en de binding met de hoofdstad blijft bestaan. Wie het liever wat verderop zoekt en behoefte heeft aan minder drukte, vindt in West-Friesland zeer aantrekkelijke woonmogelijkheden. Hoorn, Enkhuizen en Medemblik zijn oeroude havensteden met een beeldschone en gezellige stadskernen. In dorpen als Hoogkarspel, Oostwoud en Wervershoof lijkt de tijd stil te staan en staan nog prachtige, oude boerderijen met stevige

Voor wie daar wil wonen waar het écht gebeurt, is er maar één plek, en dat is Amsterdam...

stukken grond te koop. Die objecten zijn ook terug te vinden in de kop van Noord-Holland, waar ook de prijzen aantrekkelijk liggen. Faciliteiten voor bewoners van deze regio vinden we in de marinestad Den Helder en het gezellige Schagen. Maar voor degene die écht gezellig wil winkelen, is Alkmaar the place to be. Deze prachtstad, waar tijdens de 80-jarige oorlog ooit 'de victorie' begon, staat bol van de gezellige hofjes, pittoreske straatjes en historische gebouwen, zoals de Waag, het Stadhuis en de mooie torens die ooit de stadsmuren sierden. Alkmaar en het zuidelijker gelegen Heiloo zijn zeer gewilde en dure woonplaatsen, maar daar krijgt de huizenkoper ook wel wat voor terug. Veel groen, bos, de duinen en zee op een steenworp afstand én het gezellige stadscentrum van Alkmaar! Aan zee wonen kan in westelijker gemeenten als Egmond en het beeldschone kunstenaarsdorp Bergen. Het wijkje Park Meerwijk in dit duindorp mag zich één van de mooiste, zo niet de mooiste wijk van Noord-Holland noemen. Waaróm, kunt u elders in deze *Vivenda* lezen. Maar voor het typische Hollandse landschap zoals de dichter Marsman dat beschrijft in *Herinnering aan Holland*, moeten we toch richting de droogmakerijen als de Schermer en de Beemster. Hier staan nog molens 'in het wild' en lijken we terug te stappen in de tijd, vooral in dorpjes als Graft, de Rijp, Avenhorn, Stompetoren, Driehuizen en Midden-Beemster. Deze streek is een aaneenschakeling van tiendwegen, weilanden met grazend Fries stamboekvee en schapen (geen wonder dat Beemsterkaas bekend staat om zijn romige karakter), kerktorentjes, boerderijen rond een brink, houten huisjes en gemeentehuizen uit de zestiende en zeventiende eeuw, inclusief trapgeveltjes. Voor wie echt wil onthaasten zijn dit dé plekken om neer te strijken. De sfeer is hier nog boers en dorps.

PRETTIGSTE WOONSTAD

Heel anders dan de omgeving rond de hoofdstad van de provincie Haarlem. Haarlem, dat tot provinciehoofdstad werd gebombardeerd om de macht van Amsterdam binnen de perken te houden, staat bekend als één van de prettigste woonsteden van ons land. Geen wonder, want de stad met zijn grachten, zeer bezienswaardige musea, heerlijke boetieks en winkels in het centrum, is groen en biedt een keur aan prachtige, vooroorlogse herenhuizen met glas-in-lood ramen, chambre-en-suites en mooie trappenhuisen. En het parkeerprobleem is in deze stad niet half zo nijpend als binnen de grenzen van grote zus Amsterdam. Plaatsen rond Haarlem, zoals Heemstede, Overveen, Aerdenhout en Bloemendaal doen qua klasse, huizenprijzen en grandeur beslist niet onder voor die andere dure streek van de provincie, het Gooi. Met dien verstande dat de bewoners hier op een steenworp afstand van het strand wonen. Wil je als levensgenieter echt wonen met uitzicht op zee, dan is Zandvoort natuurlijk dé aangewezen plek, maar dan moeten de volkstammen ingevette, bruinverbrande, veelal Amsterdamse lijven en ellenlange files in de zomer wel voor lief genomen worden. In de Haarlemmermeer vinden we de rust en het typische Holland terug, maar het moet gezegd, bewoners lopen hier het risico dat die rust geregeld wordt verstoord door het vlieg- en ander verkeer rond het op vijf meter onder NAP gelegen Schiphol, midden in de Haarlemmermeer. De Haarlemmermeer was eeuwenlang een gevaarlijk binnenwater dat steeds groter werd en regelmatig voor watersnood zorgde. Jan Adriaanszoon Leeghwater, molenbouwer en waterbouwkundige, aan wie Noord-Holland land en voorspoed dankt, legde al in 1612 de Beemster droog. Daarna volgden meer droogmakerijen. In 1641 publiceerde Leeghwater een boek, waarin hij pleitte voor de drooglegging van de Haarlemmermeer. Pas in 1852 werd het water van de Haarlemmermeer land.

Noord-Holland heeft altijd strijd moeten leveren tegen water. Ook aan de andere kant van de provincie, waar de Vecht langs Weesp stroomde voor het bij Muiden uitmondde in het huidige IJsselmeer. De mooiste rivier van ons land had de bijzondere en onhebbelijke eigenschap om de

ene keer van Utrecht naar Muiden te stromen en de andere keer, afhankelijk van wind en waterstand, zuidwaarts richting Utrecht. Met alle gevolgen van dien. Nog altijd vormt die rivier de westgrens van het Gooi, de duurste streek van ons land. De redenen waarom zijn duidelijk: allereerst ligt het vlak bij Amsterdam, ten tweede is het een bijzonder bosrijk gebied, gelegen op droge zandgrond en kan het zonder overdrijving één van de mooiste regio's van ons land worden genoemd; ten derde natuurlijk vanwege mediagemeente Hilversum. Het gros van de Bekende Nederlanders woont hier, of binnen de Amsterdamse grachtengordel. Het is heden ten dage moeilijk voor te stellen dat het schilderachtige Blaricum begin vorige eeuw nog niets meer was dan een boerendorp aan de rand van de Tafelberg. Hier en daar vinden we nog zo'n boerderij terug, maar de riante villa's, verscholen in het groen, vormen nu de overmacht. Laren is het centrum voor de bewoners van het Gooi, hier wordt gewinkeld in de mooiste winkels en gegeten in dure restaurants. Op zaterdag is het een drukte van belang en is het goed BN-ers spotten. En geef ze eens ongelijk, het is een heerlijke plek om te wonen, met de mooiste huizen die omlijst worden door eeuwenoude eiken en beuken, bomen die het nu eenmaal minder goed doen op de hoofdzakelijk uit kleigrond bestaande rest van de provincie.

HEMEL

Het Gooi is chic en voornaam, maar bruisend kunnen we het niet noemen. Voor wie daar wil wonen waar het écht gebeurt, is er maar één

plek, en dat is Amsterdam. Als hoofdstad heeft het de uitstraling van een onafhankelijke republiek. Amsterdam is onvergelijkbaar met de rest van ons land. Zoals New York geen Amerika is, zo is Amsterdam geen Nederland. Het is met 177 nationaliteiten binnen de grenzen de meest multiculturele stad ter wereld (Antwerpen is met 164 nationaliteiten tweede en New York met 150 derde). Hier komen alle extremen samen: van verloederde westelijke tuinvijken tot dromerige grachten met de rijke koopmanspanden. Velen hebben de neiging om op de stad te mopperen: op de parkeerproblemen, de files tijdens de spits, de kamikazepiloten onder de fietsers en de 'viezigheid' op straat. Maar feit is dat Amsterdam na Kopenhagen en Wenen de meest leefbare stad van Europa is. Ook in architectonisch opzicht is het divers, met de ruime woningen van Berlage's geroemde Plan Zuid, de statige herenhuisen van Oud-Zuid, de prijswinnende moderne architectuur op de Oostelijke Eilanden zoals het KNSM-eiland, en natuurlijk de wereldwijd geroemde grachtengordel. Voor wie houdt van het leven in de stad biedt de Amsterdam de meeste mogelijkheden. In de bruisende Pijp komen alle internationale invloeden samen met trendy winkels en restaurants en de grachten lijken op een vleesgeworden prentenboek van Anton Pieck. Weinig wereldsteden kennen zo veel stille plekken als onze hoofdstad, vooral in de hippe Jordaan. Het is niet ongewoon hier 's ochtends niet wakker te worden van langsrazend verkeer, maar van de vogeltjes. Of, zoals een op de Brouwersgracht wonende Amerikaanse het treffend stelde: "Wonen in de Jordaan is wonen in de hemel." ■